

Analyzing the speech actions of Imam Khomeini's Will; based on Searle and Austin model

Received: 2019-12-07

Accepted: 2019-06-17

Ibrahim Tobe Yani *

Seyed Abdolmajid Tabatabaei Lotfi **

Ruhollah Rezaei ***

The aim of this study is the linguistic analysis of Imam Khomeini's Will based on Searle and Austin theory of speech act and willing to answer to this question that According to Searle and Austin's speech act theory, what actions it will have, and what is the frequency of each action? The comparison and the study of speech acts in 12 over the will showed that the expressive and persuasive actions are most frequent in the will .In order to emphasize the importance and position of the holy system of the Islamic republic of Iran, Imam Khomeini from the sum of 235 in the speech of speech, has used more than active verbs in declaration and persuasion, and by using actions in the form of persuasion act , by means of persuasion , warning , recommendation and explanation , readers will be aware of the different aspects of tricks of arrogant and their aims .

Abstracts

Keywords: speech act theory, Imam Khomeini's Will, Searle and Austin model.

---

* Assitant Professor, Faculty of English Language, Baqir Al-Olum University, Qom, Iran (Corresponding Author) (brahim.tobeyani@gmail.com)

** Assistant Professor, Faculty of English Language, Islamic Azad University Qom Branch, Qom Iran (majidtabatabaei@gmail.com)

*** Ph.D. Student, Foreign Languages and Intercultural Studies, Baqir Al-Olum University, Qom, Iran (rouhollarezaei@gmail.com)

تحلیل کنش‌های کلامی وصیت‌نامه‌ی امام خمینی بر اساس مدل سرل و آستین

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۱۰/۱۷

تاریخ تأیید: ۱۳۹۸/۴/۲۶

ابراهیم توبه‌یانی *

سیدعبدالمجید طباطبایی لطفی **

روح‌الله رضائی ***

هدف پژوهش حاضر تحلیل زبان‌شناختی وصیت‌نامه امام خمینی بر اساس نظریه کنش گفتاری سرل و آستین بوده و درصدد پاسخ به این سوال بود که برمبنای نظریه‌ی کنش‌های گفتاری سرل و آستین، وصیت‌نامه‌ی مذکور از چه کنش‌هایی برخوردار بوده و بسامد هر کنش به چه میزان است؟ بررسی و مقایسه‌ی کنش‌های گفتاری در ۱۲ فراز وصیت‌نامه نشان داد که کنش‌های اظهاری و ترغیبی، بیش‌ترین فراوانی را در وصیت‌نامه دارند. امام خمینی از مجموع ۲۳۵ مورد "کنش گفتاری"، بیش‌تر از فعل‌های کارگفتی اظهاری و ترغیبی استفاده نموده‌اند تا بر اهمیت و جایگاه نظام جمهوری اسلامی ایران نزد خوانندگان تصریح نمایند و با بهره‌گرفتن از افعالی در قالب کنش ترغیبی، از طریق روحیه‌دهی، هشدار، توصیه و توضیح، خوانندگان وصیت‌نامه را نسبت به ابعاد مختلف ترفندهای استکباری و هدف‌های آنان هوشیار نمایند.

کلیدواژه‌ها: نظریه‌ی کنش‌های گفتاری، وصیت‌نامه امام خمینی، مدل سرل و آستین.

* استادیار، گروه زبان انگلیسی، دانشگاه باقرالعلوم علیه السلام، قم، ایران (نویسنده مسئول) (ebrahim.tobeyani@gmail.com).

** استادیار، گروه زبان انگلیسی، دانشگاه آزاد اسلامی، قم، ایران (majidtabatabaee1@gmail.com).

*** دانشجوی رشته زبان‌های خارجی و مطالعات بین‌فرهنگی، دانشگاه باقرالعلوم علیه السلام، قم، ایران (rouhollarezai@gmail.com).

کنش گفتاری از اصطلاح‌های زبان‌شناختی است و در فلسفه‌ی زبان به دانشی اطلاق می‌شود که گفته‌ای به عمد بیان گردد، به قصد این که جریان یا کنشی راه بیفتد. نظریه‌ی کنش گفتاری آستین یکی از برجسته‌ترین نظریه‌ها در حوزه‌ی فلسفه‌ی زبان و دین است. بنابر این نظریه، ارتباط کلامی فقط ردّ و بدل نمودن جمله‌ها نیست. هنگامی که صحبت می‌کنیم در واقع فعلی را انجام می‌دهیم. کنش‌های گفتاری، بیش‌تر به بررسی اشکال و قاعده‌های غیربیانی می‌پردازند. این نظریه به‌عنوان یکی از نظریه‌های مهم علم کاربردشناسی از شاخه‌های زبان‌شناسی کاربردی است. وصیت‌نامه‌ی سیاسی - الهی امام خمینی، شامل پیام ایشان خطاب به نسل‌های مختلف است و علاوه‌بر بیان مهم‌ترین عقاید، تذکری را درباره‌ی مسایل سیاسی و اجتماعی جوامع اسلامی و جایگاه انسانی در خود گنجانده است (انصاری، ۱۳۷۸).

اگر بخواهیم نظریه کنش گفتاری را با وصیت‌نامه‌ی امام منطبق کنیم مهم‌ترین مشکل چگونگی تمییز انواع کنش‌های گفتاری در وصیت‌نامه است. به نظر می‌رسد این مشکل را می‌توان با توجه به تفکیک سه‌گانه‌ی کنش بیانی، غیربیانی و تأثیری حل نمود. کنش بیانی به معنای جمله می‌پردازد؛ لذا مخاطبان عام وصیت‌نامه می‌توانند به ارزیابی ویژگی‌های گزاره‌ای و جمله‌های آن بپردازند. برای مخاطبان خاص نیز کنش غیربیانی وجود دارد که فراتر از ارزش صدق و کذب، کنشی را انجام می‌دهد. کنش تأثیری، پاسخی است که مخاطبان عام به جمله‌های وصیت‌نامه‌ی امام می‌دهند. مقاله‌ی حاضر، نظریه‌ی کنش گفتاری را جهت تحلیل متن وصیت‌نامه‌ی امام خمینی به کار گرفته است. به نظر می‌رسد تلاش‌هایی که تاکنون در قالب تحلیل وصیت‌نامه انجام شده، بیش‌تر نگاهی سنتی را به جنبه‌های تاریخی، اسلامی و انقلابی دنبال کرده‌اند. این مقاله درصدد تحلیل زبان‌شناختی وصیت‌نامه‌ی سیاسی - الهی امام خمینی (ره) براساس نظریه کنش گفتاری و به این سوال پاسخ می‌دهد که بر مبنای نظریه‌ی کنش‌های گفتاری سرل و آستین، وصیت‌نامه‌ی مذکور از چه کنش‌هایی برخوردار بوده و بسامد هر کنش به چه میزان است؟

۱. پیشینه‌ی ادبیاتی

از جمله‌ی نظریه‌های زبان‌شناختی‌ای که در حوزه‌ی علم کاربردشناسی زبان می‌توان بدان اشاره کرد، نظریه‌ی کنش گفتاری است. تحلیل کنش گفتاری، نظریه‌ای فلسفی و روشی مهم برای بررسی و شناخت کارکرد زبان به‌شمار می‌رود. همان‌طور که طباطبایی و

قاسمی (۱۹۹۳م) بیان کرده‌اند، یکی از زیر شاخه‌های تحلیل گفتمان است و به‌نوبه‌ی خود یکی از رویکردهای مطرح در حوزه‌ی زبان‌شناسی با نگرشی مطالعاتی و میان‌رشته‌ای محسوب می‌شود. این حوزه در زمره‌ی نتایج گسترده‌ی علمی- معرفتی در رشته‌هایی هم‌چون انسان‌شناسی، قوم‌نگاری، جامعه‌شناسی فرد، روان‌شناسی ادراکی و اجتماعی، نشانه‌شناسی، شعر و زبان قرار دارد (فرکلاف، ۱۹۹۵م، ص. ۷). از میان رویکردهای مطرح‌شده در نظریه‌ی عمومی کاربرد زبان، این نظریه بیش‌ترین توجه را به خود معطوف داشته است (طباطبایی لطفی و قاسمی، ۱۳۹۳، ص. ۱۲). نظریه‌ی مورد بحث، با قراردادن زبان در بافت کنش انسانی درباره‌ی کارکردها و هدف‌های کنش انسانی، که از طریق جمله‌ها محقق می‌شود، به پژوهش می‌پردازد.

طراح اصلی این نظریه، آستین، با اتخاذ رویکرد کاربردگرایانه به زبان، تبیین نمود که اولاً جمله‌های خبری، تنها جمله‌های اصلی و معنادار زبان نیستند؛ به‌علاوه، تعیین ارزش صدق و کذب همه‌ی جمله‌ها امکان‌پذیر نیست، به این دلیل که هدف گوینده از بیان جمله‌های کنشی، توصیف خود عمل است، نه توصیف یک حالت یا وضعیت. براین‌اساس آستین جمله‌ها را به دو گروه اخباری^۱ و اجرایی^۲ تقسیم کرد و ویژگی‌هایی را برای بیان‌های اجرایی بیان نمود (پهلوان‌نژاد و رجب‌زاده، ۱۳۸۹، ص. ۳۷). بیان‌های اجرایی، صدق و کذب پذیر نیستند، بلکه متناسب یا نامتناسب می‌باشند. در بیان‌های اجرایی از افعال کنشی مانند قول‌دادن، اعلام‌کردن، اخطاردادن و غیره استفاده می‌شود. اگر این افعال در زمان حال ساده و با فاعل اول شخص به‌کار روند، بیان‌های اجرایی یا کنشی محسوب می‌گردند.

در نظریه‌ی آستین، معنای هر جمله شامل سه قسمت می‌باشد: کنش بیانی^۳، کنش غیربیانی^۴ و کنش تأثیری^۵. کنش بیانی به‌معنای تحت‌اللفظی واژه‌های موجود در جمله اشاره دارد. منظور از کنش غیربیانی عبارت است از قصد و نیت گوینده از گفتن آن جمله، که به صراحت در جمله بیان نمی‌شود. کنش تأثیری نیز عبارت است از تأثیر آن جمله بر

1. Constative.
2. Phatic.
3. Locational act.
4. Illocutionary act.
5. Prelocutionary act.

روی مخاطب. با این وجود آستین محور تحلیل زبانی خود را کنش غیربیانی می‌داند. این کنش به اعمالی اشاره دارد که از طریق بیان یک جمله انجام می‌گیرند. یعنی ما فقط چیزی را نمی‌گوییم، بلکه از طریق بیان یک مطلب، مطالبی را می‌پرسیم یا به پرسش‌هایی پاسخ می‌دهیم؛ اطلاع‌رسانی می‌کنیم؛ اطمینان می‌دهیم؛ هشدار می‌دهیم؛ اعلامیه می‌دهیم؛ قول می‌دهیم؛ وصفی را فراهم می‌کنیم و غیره. خلاصه، ما چیزی می‌گوییم و کاری را هم انجام می‌دهیم که مشتمل است بر یکی از امور هشداردادن، وعده‌دادن، اخطار و غیره. کنش غیربیانی می‌تواند همه‌ی افعال کنشی را دربر بگیرد (ساجدی، ۱۳۸۱، ص. ۱۲۲). کنش تأثیری یا کنش بعد از بیان، بستگی به گوینده و شنونده دارد و نتیجه و پیامد گفتار است. درواقع کلام معنادار در شنونده تأثیر خاصی می‌گذارد؛ واکنش مخاطب یا شنونده بر کنش غیربیانی را کنش تأثیری می‌گویند (ایشانی و دلیر، ۱۳۹۵، ص. ۹).

تحلیل کنش گفتاری از جمله‌ی نظریه‌هایی است که گزاره‌های دینی را لحاظ کرده است. از آن جایی که دین، مقوله‌ای کاربردی و روبه‌رو با مسائل مستحدثه در شرایط زمانی مختلف است، زبان آن هم، زبانی منظوری و کاربردشناختی در نظر گرفته می‌شود. پس از مطرح‌شدن نظریه‌ی کنش گفتاری در غرب، مطالعات مختلفی برای تحلیل متون مذهبی برمبنای این مدل انجام شد. پات^۱ (۱۹۸۸م) معتقد است «از آن جایی که نظریه‌ی کنش گفتاری ما را می‌دارد تا همه‌ی متن‌ها را به‌عنوان کنش در نظر بگیریم، متن‌های مذهبی نیز به‌عنوان کنش دینی محسوب می‌شوند» (ص. ۹۲). کریستال^۲ (۲۰۰۳م) بر این باور است که «باید میان منظور گوینده از بیان یک پاره‌گفتار و کنشی که شنونده عملاً در اثر آن گفتار انجام می‌دهد و تأثیری که در او ایجاد می‌شود، تمایز قائل شد» (ص. ۳۴۴). تأثیر گفتار گوینده بر جهان، لزوماً یکسان نیست؛ چنان‌چه حسینی معصوم و رادمرد (۱۳۹۴) توضیح می‌دهند، این تأثیر گاهی فقط نوعی تبادل روان‌شناختی و عاطفی - هم‌چون تشکر و تشویق - بین دو طرف است و گاهی صرفاً بیان یک حقیقت و خبر می‌باشد؛ ولی در برخی موارد، تولید یک گفتار باعث ایجاد یک تغییر ملموس در جهان خارج می‌شود. به‌عنوان نمونه، ساختارهای دستوری - نحوی در زبان انگلیسی برای همه‌ی

1. Patte.
2. Crystal.

کنش‌ها به سه صورت ساختارهای خبری، پرسشی و امری است؛ بدین ترتیب سه نوع کارکرد یا نقش ارتباطی دارند که عبارتند از: "گزاره یا خبر"، "پرسش" و "درخواست یا امر" (آقاگل‌زاده، ۱۳۹۱، ص. ۸).

بعد از آستین تلاش‌های زیادی برای سامان‌بخشی به طبقه‌بندی وی صورت گرفت؛ در این میان، طبقه‌بندی سرل^۱ (۱۹۷۵) بیش از همه مقبولیت یافته است. سرل با اشاره به ایرادهایی که در طبقه‌بندی آستین یافت می‌شود، بیان داشت که با در نظر گرفتن ۱۲ معیار می‌توان در مجموع، کنش گفتاری را به پنج نوع تقسیم کرد. این معیارها به عواملی نظیر حالت روان‌شناختی، نحوه‌ی انطباق گفتار با جهان خارج و محتوای گزاره‌ای^۲ مرتبط می‌شود. پنج نوع کنش گفتاری سرل عبارت بودند از: کنش اظهاری^۳، کنش ترغیبی^۴، کنش تعهدی^۵، کنش عاطفی^۶ و کنش اعلامی^۷ (سرل، ۱۹۷۵، صص. ۳۶۹-۳۴۴، به نقل از حسینی معصوم و رادمر، ۱۳۹۴، ص. ۶).

در کنش اظهاری، گوینده باور خود را درباره‌ی درستی قضیه‌ای بیان می‌دارد و وقایع و پدیده‌های جهان بیرون را توصیف می‌کند. «نمونه‌ی بارز این دسته از کارگفت‌ها را می‌توان در پاره‌گفتارهایی مشاهده کرد که بر نکته‌ای تاکید می‌کنند یا به نتیجه‌گیری از نکته‌ای می‌پردازند» (صفوی، ۱۳۸۳، ص. ۱۷۷). کنش ترغیبی، خواست‌ها و تمایل‌های گوینده را بیان می‌کند و هدف آن تشویق مخاطب برای انجام عملی و قراردادن شنونده در حالت تکلیف و اجبار برای انجام کاری است. برای نمونه می‌توان به برخی افعالی که کنش ترغیبی هستند، اشاره کرد؛ مانند: دعوت کردن، روحیه‌دادن، تشویق و ترغیب کردن، توضیح خواستن، اجازه‌دادن، اخطار دادن، و اصرار و پافشاری کردن (ایشانی و دلیر، ۱۳۹۵، ص. ۷). کنش تعهدی، خود گوینده را به انجام دادن عملی در آینده متعهد می‌کند (طباطبایی لطفی و قاسمی، ۱۳۹۳، ص. ۱۷). در کنش‌های تعهدی، گوینده با سوگند خوردن، قول دادن، پذیرفتن و نظایر آن‌ها، وعده‌ی انجام یا ترک کاری را در آینده به مخاطب می‌دهد

1. John Searle.
2. Propositional Content.
3. Representative / Assertive act.
4. Directive act.
5. Commissive act.
6. Expressive act.
7. Declarative act.

(پهلوان نژاد و رجبزاده، ۱۳۸۹، ص. ۴۰). در کنش عاطفی، احساس گوینده از طریق واژه‌های عاطفی و احساسی با بار مثبت و یا منفی هم‌چون تبریک و یا تسلیت‌گفتن، مدح یا هجو نمودن، تمجید کردن، تأسف‌خوردن، تعجب کردن، سلام کردن، احترام گذاشتن، سپاس‌گزاری نمودن، ناسزاگفتن، اهانت کردن، ابراز علاقه و شادی، غم و درد داشتن، افتخار کردن و مانند آن‌ها بیان می‌گردد. برای مثال، از نمونه‌ی کنش بیانی می‌توان به خطبه‌ی حضرت زینب علیها السلام پس از مشاهده‌ی واقعه‌ی کربلا اشاره داشت که فرمودند: "اشک‌های تان خشک مباد و ناله‌های تان خاموش مباد!". ایشان در واقع به صورت مستقیم با بیان نفرین از عملکرد دشمنان ابراز نارضایتی کردند (ایشانی و نعمتی قزوینی، ۱۳۹۳). کنش اعلامی شامل کنش‌های ای‌گفتاری است که به محض بیان آن‌ها، تغییراتی واقعی در جهان خارج ایجاد می‌شود (حسینی معصوم و رادمرد، ۱۳۹۴، ص. ۷۱). البته شرایطی برای تحقق آن لازم است؛ از جمله این که گوینده صلاحیت بیان شرایط جدید را داشته باشد. به‌عنوان نمونه، با گفتن "آغاز جنگ را اعلام می‌کنم"، بین دو کشور یا گروه جنگ آغاز می‌شود (پهلوان نژاد و رجبزاده، ۱۳۸۹، ص. ۴۱). افعال کنش اعلامی عبارتند از: اعلام کردن، انتصاب کردن، به‌کارگماردن، پایان دادن کار، عقد قرارداد کردن و نام‌گذاری نمودن (طباطبایی لطفی و قاسمی، ۱۳۹۳، ص. ۱۸).

۲. روش تحقیق

این مقاله درصدد تحلیل زبان‌شناختی وصیت‌نامه‌ی سیاسی - الهی امام خمینی (ره) براساس نظریه‌ی کنش‌گفتاری است و به این سوال می‌پردازد که بر مبنای این دیدگاه، وصیت‌نامه‌ی مذکور از چه کنش‌هایی برخوردار است. این تحقیق با روش توصیفی - تحلیلی سامان یافته است. واحد زبانی مورد بررسی نیز فرازهای وصیت‌نامه‌ی امام خمینی است.

این وصیت‌نامه علاوه بر دو مقدمه در باب حدیث ثقلین و بیان ویژگی‌های آن، دارای چندین موضوع اساسی، مانند: حکومت اسلامی، رهبری و شورای نگهبان در نظام اسلامی، وظایف قوای سه‌گانه، مسائل سیاسی در نظام اسلامی، اقشار و گروه‌های اجتماعی، تعلیم و تربیت اسلامی، تعلیم و تربیت استعماری، سیاست‌های اقتصادی نظام اسلامی، نظام اسلامی، قوای مسلح و جنگ تحمیلی است. به‌منظور دسته‌بندی موارد منطبق فرازهای وصیت‌نامه‌ی امام براساس نظریه‌ی کنش‌گفتاری، جدولی طراحی شده است که متشکل از مؤلفه‌های ذیل می‌باشد:

۱. انواع کنش‌ها؛ در این قسمت نوع کنش‌های هر یک از فرازها ارائه شده است.
۲. نام فراز؛ در واقع بیان‌کننده‌ی عنوان‌های دوازده‌گانه‌ی فرازهای مورد بحث امام خمینی در وصیت‌نامه‌ی سیاسی - الهی است.
۳. فراوانی؛ شامل بسامدهای موجود در نوع کنش‌هاست.
۴. داده‌ها

داده‌های استخراج‌شده از تحلیل متن وصیت‌نامه‌ی امام خمینی براساس الگوی کنش‌گفتاری سرل و آستین، به‌صورت خلاصه در جدول و شکل زیر ارائه شده است.

فراوانی	نام فراز: عنوان‌های دوازده‌گانه در وصیت‌نامه‌ی امام خمینی												انواع کنش‌ها
	جنگ تحمیلی	قوای مسلح	نظام اسلامی	سیاست‌های اقتصادی در نظام اسلامی	تعلیم و تربیت استعماری	تعلیم و تربیت اسلامی	اقتدار و گروه‌های اجتماعی	مسائل سیاسی در نظام اسلامی	وظایف قوای سه‌گانه	رهبری و شورای نگهبان در نظام اسلامی	حکومت اسلامی	مقدمه وصیت‌نامه	
۱۰۳	۵	۱۸	۴	۱۵	۲۳	۱۰	۱	۴	۱۴	۴	۲	۳	اظهاری
۱۸	۱۱	۰	۰	۰	۱	۰	۱	۱	۱	۰	۰	۳	عاطفی
۸۵	۰	۴	۲	۲۴	۶	۵	۶	۱۵	۶	۱	۱۶	۰	ترغیبی
۱۵	۰	۰	۹	۰	۰	۰	۱	۰	۴	۰	۱	۰	تعهدی
۱۴	۰	۰	۲	۷	۰	۰	۰	۰	۳	۱	۰	۱	اعلامی
۲۳۵	۱۶	۲۲	۱۷	۴۶	۳۰	۱۵	۹	۲۰	۲۸	۶	۱۹	۷	جمع کل

داده‌های فوق نشان می‌دهند که در متن وصیت‌نامه، کنش اظهاری با بسامد ۱۰۳ موردی (۴۴ درصد)، بیش از همه به کار گرفته شده است. در واقع، هدف اصلی امام خمینی از نوشتن این وصیت‌نامه معرفی هدف‌های دشمنان انقلاب اسلامی است. کنش گفتاری بعدی که بسامد رتبه‌ی دوم را به خود اختصاص می‌دهد، کنش ترغیبی است که با ۸۵ نمونه (۳۶ درصد) در وصیت‌نامه قابل شناسایی بوده است. کنش‌های گفتاری بعدی به ترتیب بسامد عبارت‌اند از: عاطفی، ۱۸ مورد (۸ درصد)؛ تعهدی، ۱۵ مورد، (۶ درصد)؛ و اعلامی، ۱۴ مورد، (۶ درصد). شکل زیر نتایج را به‌تصویر کشانده است:

۴. بحث و تحلیل داده‌ها

نتایج به‌دست‌آمده نشان می‌دهند که از ۲۳۵ مورد کنش کلامی به‌کاررفته در وصیت‌نامه‌ی سیاسی - الهی امام خمینی، بیش‌ترین تعداد کنش (با ۴۶ نمونه) به سیاست‌های اقتصادی در نظام اسلامی مرتبط است؛ کم‌ترین کنش نیز مربوط به فراز رهبری و شورای نگهبان در نظام اسلامی با بسامدی ۶ موردی است.

دغدغه‌ی امام خمینی درباره‌ی مسائل اقتصادی، علاوه‌بر زمان حیات‌شان، حتی بعد از وفات نیز نشان از توجه بسیار زیاد ایشان به این امر مهم است؛ این اهمیت زمینه را برای تحلیل دیدگاه امام خمینی در مورد جایگاه اقتصاد در ساختار سیاسی و حکومتی مطلوب ایشان فراهم می‌سازد (ص، ۱۰۵). البته همان‌گونه که کاشانی و عبداللهی (۱۳۹۳) بیان کرده‌اند، از نظر امام، اقتصاد هدف غایی نیست؛ بلکه وسیله‌ای برای نیل به هدفی والاتر و بالاتر، یعنی فرهنگ اسلامی است. یکی از اهداف مهم نظام اقتصادی اسلام، استقلال اقتصادی و نفی وابستگی به بیگانگان است (امام خمینی، ۱۳۷۸، ج ۱۷، ص. ۲۱۸). ایشان معتقدند وابستگی اقتصادی منشأ همه‌ی وابستگی‌های فرهنگی، سیاسی، اجتماعی و ... خواهد بود (همان، ج ۱۰، ص. ۴۰). ریشه‌کن کردن فقر در جامعه و ایجاد رفاه عمومی نیز جزو این دسته از اهداف است؛ چراکه خدای متعال به حمایت از فقرا و پابرهنگان دستور داده است (همان، ج ۶، ص. ۲۳۴).

۴،۱. مقدمه وصیت‌نامه

اولین بخش از متن مورد مطالعه، مقدمه‌ای در باب شرح "حدیث ثقلین"^۱ با بیان دو

۱. پیامبر اکرم ﷺ: "أنتی تارک فیکم الثقلین، کتاب الله و عترتی اهل بیتی؛ فأنما لن یفترقا حتی یردا علی الحوض".

ویژگی تواتر بین جمیع مسلمین و حجّیت قاطع بر همگان - به خصوص مسلمانان - است (همان، ج ۲۱، ص. ۳۹۴) که نشان دهنده‌ی نوع "ساختار آغازین گفتار" به کاررفته در اهمّیت وصیت‌نامه‌ی می‌باشد. این ساختار قبل از هر چیز با مدح الهی شروع شده و بیان‌گر کنش عاطفی است. سپس بر مبنای تناسب جایگاه کلام از باب تذکّر، به شمّه‌ای دیگر از فضیلت حدیث مورد نظر، با ذکر دو موضوع، یعنی شان نزول ثقل اکبر (قرآن) و جایگاه اهل بیت (ثقل کبیر) پرداخته شده است که خود بیان‌گر کنش اظهاری از متن می‌باشد (همان، ص. ۳۹۳).

در مبحثی از مقدّمه‌ی وصیت‌نامه‌ی که می‌نویسد: «و ذکر این نکته لازم است که حدیث ثقلین متواتر بین جمیع مسلمین است ... و این حدیث شریف حجّت قاطع است بر جمیع بشر» (همان، ص. ۳۹۴) در واقع امام خمینی اعتقادهای قلبی خود را که نوعی "تصدیق" و در جایگاه کنش عاطفی است، مطرح می‌کند. البته با توجّه به "بافت" استفاده‌شده می‌توان آن را در حیطه‌ی کنش اعلامی طبقه‌بندی نمود. در جای دیگر به سرگذشت غمبار بی‌حرمتی نسبت به کلام صاحب حدیث ثقلین اشاره شده و نوشته: «مسائل اسفانگیزی که باید برای آن خون‌گریه کرد... (خمینی، ۱۳۸۷، ج ۲۱، ص. ۳۹۵)؛ بیانگر کنش عاطفی است. «اکنون ببینیم چه گذشته است بر کتاب خدا» (همان)، ادامه‌ی فرازی از مقدّمه این وصیت‌نامه است که از اهداف شوم طاغوتیان، خودخواهان، وهابی‌ها و حکومت‌های ضدّ قرآنی انتقاد می‌کنند. این جریان‌ها به‌منظور از صحنه خارج کردن قرآن و با تبلیغات مضحک در قالب بی‌اثر بودن نقش این کتاب آسمانی در هدایت بشر، مورد انتقاد وصیت‌نامه قرار گرفته‌اند. این عکس‌العمل نشان از کنش اظهاری بیان ایشان است.

در بخش دوّم مقدّمه که به مبحث اهل بیت علیهم‌السلام اشاره دارد، با بیان نقش آنان در ماموریت‌رهایی بشر از هر نوع بردگی، سبب نجات بشر و ناظر بر امور زندگی انسان‌هاست (همان، ص. ۳۹۶). در کنار قرآن، کتاب‌های مقدّس دیگری معرفی شده‌اند؛ از

1. Testification.

۲. Context. منظور از "بافت" در زبان‌شناسی، ذیل مبحث معناشناسی کاربردی، فضایی است که جمله‌های زبان در آن تولید می‌شود (رستمیان و طباطبایی، ۱۳۹۰، ص. ۳۰).

جمله، نهج البلاغه که بزرگ‌ترین دستور زندگی مادی، معنوی، حکومتی و رهایی‌بخش برای بشر است. کتاب گران‌سنگ صحیفه‌ی سجادیه، ادعیه‌ی حیات‌بخش و صحیفه‌ی فاطمیّه نیز به‌عنوان مهم‌ترین منابع ارزشمند در وصیت‌نامه‌ی امام مورد اشاره واقع گردیده‌اند (همان، ص. ۳۹۷). این دقت کلام ایشان در واقع اشاره‌ای به کنش اظهاری است. بدین ترتیب اولین بخش وصیت‌نامه (مقدمه) با کنش عاطفی شروع شده و با کنش اظهاری پایان یافته است. در مجموع این بخش شامل شش کنش گفتاری است که بیش‌ترین تعداد مربوط به کنش گفتاری اظهاری با سه مورد، و سایر کنش‌های به‌کاررفته به‌طور متناوب سهمی را به خود اختصاص داده‌اند. لازم به ذکر است در این بخش هیچ‌گونه کنش گفتاری ترغیبی و تعهدی به‌کار نرفته است.

۴،۲. حکومت اسلامی

تکرار عبارت «ما مفتخریم...» (همان) به تعهد و اراده‌ی مسلمانان در قالب پذیرش اشاره دارد و بیان‌گر کنش تعهدی است. در اولین موضوع اساسی وصیت‌نامه، به بیان ویژگی‌ها، چالش‌ها و وظایف ملت در حکومت اسلامی توجه شده است. حکومت اسلامی در این قسمت به‌عنوان پدیده‌ای الهی معرفی می‌شود که به‌کار بستن آن تأمین‌کننده‌ی سعادت دنیا و آخرت انسان بوده و دارای قدرت مقابله با ستمگری‌ها، فساد و تجاوز می‌باشد (همان، ص. ۴۰۲). انسان‌ها در حکومت اسلامی به کمال مطلوب می‌رسند، به شرطی که آن را بر تمام شئون زندگی‌شان دخیل و ناظر بدانند. این دعوت و تشویق به جهت ایجاد روحیه‌ی تشکیل حکومت اسلامی، در واقع کنش ترغیبی است.

چالش‌های حکومت اسلامی در چارچوب توطئه‌ها و تبلیغات دامنه‌دار دشمنان در ابعاد مختلف با هدف مایوس کردن ملت‌ها، به‌خصوص ملت ایران، منظور گردیده است (همان، صص. ۴۰۶ - ۴۰۴)؛ این آشکارسازی هدف دشمن، کنش اظهاری است. بیان مصادیق چالش‌های حکومت اسلامی در چارچوب ایرادهایی از قبیل محصور بودن اسلام در مسائل معنوی و تهذیب نفس، مخالفت اسلام با تمدن و امور دنیایی، بسته‌ماندن احکام اسلام به ۱۴۰۰ سال قبل و عدم توانایی اسلام در اداره‌ی کشور در عصر حاضر، با پاسخ‌های امام روبه‌رو گردیده است؛ آن‌جا که بیان می‌کنند علم و صنعت مورد تأیید اسلام است و اگر مراد آنان از تجدد و تمدن، منکرات و فحشاست، تمام ادیان الهی و عقلا با آن مخالفند. این ارائه‌ی دلیل و پاسخ، یک کنش گفتاری اظهاری است.

اولین توصیه در این وصیت‌نامه به ملت‌های شریف و ستم‌دیده این است که به صراط

مستقیم متعهد و پایبند باشند. این سفارش در واقع تشویق به مراقبت از نیت‌های پاک‌شان است و کنش ترغیبی مستقیم محسوب می‌شود. در کنار این توصیه، نسبت به حفظ اصل حکومت اسلامی برای ملت‌ها وظایف مهمی در نظر گرفته شده است. آنان باید با تمام توان از اسلام و نظام حراست کنند(همان، ص. ۳۹۹). این اصرار و پافشاری امام در حقیقت اعلام نیاز برای بقای جامعه‌ی مسلمین در بستر حفظ حکومت اسلامی است و از نوع کنش ترغیبی می‌باشد.

دعوت ملت‌ها به منظور کوشش جهت تحقق محتوای جمهوری اسلامی در جمیع ابعاد؛ هوشیاری(همان، صص. ۴۰۷-۴۱۵) و مراقبت در مقابل سیاست‌بازان وابسته به غرب و شرق؛ داشتن اراده‌ای مصمم برای فعالیت و پشتکار جهت رفع وابستگی‌ها؛ فدانکردن استقلال، آزادی و ارزش‌های انسانی در مقابل تحصیلات، عشرت‌ها و بی‌بندوباری‌ها(همان، صص. ۴۰۸، ۴۳۰، ۴۴۲)؛ و هشدار نسبت به انتخاب وکلای (نمایندگان) دارای تعهد به اسلام و جمهوری اسلامی در هر دوره از انتخابات(همان، صص. ۴۱۰، ۴۰۹) نیز، پنج مورد دیگر از وظایف ملت در قبال حکومت اسلامی است که همگی از نوع کنش ترغیبی مستقیم گفتاری هستند.

این قسمت از وصیت‌نامه در مجموع دربردارنده‌ی ۱۱ مورد کنش گفتاری است که بیش‌ترین آن، کنش گفتاری ترغیبی با ۱۶ مورد؛ و کم‌ترین آن، کنش‌های گفتاری تعهدی و اظهاری، هرکدام به ترتیب یک و دو مورد می‌باشند. ضمن آن که در این بخش هیچ‌گونه از کنش‌های گفتاری عاطفی و اعلامی به کار نرفته‌اند.

۴,۳. رهبری و شورای نگهبان در نظام اسلامی

رهبری نظام اسلامی وظیفه‌ای سنگین و خطرناک است که لغزش در آن ننگ ابدی در پی دارد(همان، ص. ۴۲۳). ازیک‌سو باید توجه داشت رهبری فی‌نفسه، تحفه و مقام والایی نیست؛ این هشدار امام در اصل، عکس‌العملی از نوع کنش ترغیبی خطاب به آن‌هایی است که رهبری را در نظام اسلامی سبک می‌شمارند. لازم به‌ذکر است رهبر جامعه‌ی اسلامی باید خود را در خدمت به اسلام، جمهوری اسلامی، محرومان و مستضعفان وقف کند و این بیان، فصل‌الخطاب و اعلامی است به کسانی که کمر همّت برای خدمت به محرومان بسته‌اند و از رهبران جامعه‌ی اسلامی هستند. چنین کلامی از امام در حقیقت، کنش اعلامی گفتاری است.

به منظور جلوگیری از قوانین مخالف با شرع و قانون اساسی، با توجه به ملاحظه‌ی ضروریات کشور - که گاهی به حکم ولیّ فقیه اجرا می‌شود - نباید تحت‌تاثیر هیچ قدرتی قرار بگیرد(همان، صص. ۴۲۳ - ۴۲۱). این چهار مورد در اصل، اظهار خیلی صریح و مستقیم امام در وصیت‌نامه و تاکید بر وظایف خطیر و حسّاس این نهاد مهم و تاثیرگذار نظام اسلامی است.

این بخش با چهار مورد کنش اظهاری، بیش‌ترین تعداد؛ و دو مورد کنش‌های گفتاری ترغیبی و اعلامی، هرکدام یک مورد به کار خود پایان داده است. سایر کنش‌ها در این قسمت نقشی نداشته‌اند. درنهایت این قسمت دارای شش کنش گفتاری است.

۴.۴. وظایف قوای سه‌گانه

۴.۴.۱. قوه‌ی مقننه و نمایندگان مجلس

کوشش در عدم انحراف قوانین از اسلام و جلوگیری از راهیابی عناصر وابسته و خراب‌کار به مجلس، دو وظیفه‌ی ذاتی این قوه و نمایندگان است که ضمن وفاداری به اسلام و احکام اسلامی آن، باید با کمال حسن نیت و برادری با یک‌دیگر همکاری کنند(همان، صص. ۴۲۱ - ۴۲۰). درمجموع ذکر این چهار مورد از وظایف آنان در وصیت‌نامه، گویای التزام و تعهدی است که در بدو ورود به مجلس در پیشگاه الهی با سوگند، خدمت به ملت را سرلوحه کار خویش قرار می‌دهند. نتیجه‌ی این واقعیت از بیان امام، تاثیری است که مخاطبان آن در عمل از خود نشان می‌دهند؛ همان‌طور که ملت نیز چنین انتظاری از ایشان دارند. این کنش کلامی متأثر از تعهد و التزام آنان است.

۴.۴.۲. قوه‌ی مجریه و مسئولان اجرایی

احترام به مالکیت و سرمایه‌های مشروع با حدود اسلامی؛ محکوم‌کردن همیشگی حکومت‌های طاغوتی؛ احتراز از رفتارهای غیرانسانی؛ کوشش جهت کسب رضایت ملت؛ دقت در انتخاب استانداران با شاخصه‌هایی هم‌چون: دارابودن تدین و تعهد(همان)، برخورداری از عقل و دانایی و سازگاری با مردم؛ ایجاد آرامش به تمام‌معنا در سراسر کشور؛ فروگذاری نکردن از خدمت به ملت، به‌ویژه مستضعفان و محرومان(همان، صص. ۴۲۲ - ۴۲۱)؛ محکوم‌دانستن آزادی به‌شکل غربی به‌خاطر انحراف جوانان؛ اطمینان‌دادن به ملت برای سرمایه‌گذاری و فعالیت‌های سازنده؛ جلوگیری از انحراف دستگاه‌های خبری و مطبوعات از اسلام و مصالح کشور؛ اصلاح، تصفیه و مراقبت(همان، صص. ۳۹۹ و ۴۳۶ - ۴۳۴)؛ پرهیز از تاثیرپذیری از دو قطب سرمایه‌داری و کمونیسم و اجتناب از کاغذبازی(همان، صص. ۴۲۶)؛

همگی زمینه‌ای خواهند شد که این قوه در اجرای صحیح قوانین به موفقیت‌هایی دست یابد. بیان موکد وظایف چهارده‌گانه‌ی این قوه، طبق متن وصیت‌نامه، راهگشای مسئولان اجرایی کشور جهت خدمت به ملت بوده و کنش اظهاری مستقیم گفتاری است.

۴,۴,۳. قوه‌ی قضاییه

نهاد قضایی با جان، مال و ناموس مردم سروکار دارد؛ لذا از مهم‌ترین امور حکومتی به‌شمار می‌آید. برای ایجاد تحوّل در دادگستری جهت سر و سامان دادن سریع به وضع اسفناک امر قضاات در رژیم سابق و کوتاه‌کردن دست کسانی که با جان و مال مردم بازی می‌کنند، باید از طریق جایگزین نمودن قضاات اصلح به‌جای قضاتی که شرایط مقدّره‌ی اسلامی را ندارند، پشتکار و جدّیت فراوان به‌همراه داشت (همان، صص. ۴۲۴ - ۴۲۳). این اعلام نیاز، تشویق و هشدار به ایجاد کنش مستقیم ترغیبی در متن وصیت‌نامه منجر شده است. استفاده‌ی بیش‌تر از کنش گفتاری اعلامی به‌جای کنش عاطفی در این بخش، نشان‌دهنده‌ی بار معنایی شدیدتری است که مسؤولیت سنگین‌تری برای این قوه به‌همراه دارد. تعداد کلّ کنش‌های گفتاری در این قسمت، ۲۸ مورد است که از بین آن‌ها، کنش اظهاری با ۱۴ مورد، بیش‌ترین؛ و کنش عاطفی با یک مورد، کم‌ترین کنش محسوب می‌شود. کنش‌های دیگر به‌طور متناوب مورد استفاده واقع شده‌اند.

۴,۵. مسایل سیاسی در نظام اسلامی

امام خمینی موضوع سیاست خارجی جمهوری اسلامی، مشکلات جهان اسلام و آینده‌ی آن را از مهم‌ترین مصداق‌های مسایل سیاسی نظام اسلامی برشمرده (همان، ص. ۴۰۹) و عدم وابستگی به شرق ملحد و غرب ستمگر کافر و نیز پایداری و پایبندی به راه مستقیم الهی را از اصول مهمّ سیاست خارجی دانسته است (همان، صص. ۴۳۶ - ۴۳۴). چنین کلامی همراه با اصرار، اخطار و هشدار در واقع ترغیب و تشویق امام به سیاستمداران نظام است که نتیجه‌ی عمل به آن، واماندگی و رسوایی امریکا با همه‌ی ادّعاهایش در مقابل ملت غیور ایران می‌باشد. این افتخار در کلام امام، بیان‌گر کنش عاطفی است. در بخش‌هایی از این فراز، موضوعاتی هم‌چون: حفظ استقلال و منافع کشور، تلاش جهت بیدارکردن دولت‌مردان و دعوت ایشان به اتحاد، کوشش جهت نمایان‌ساختن چهره‌ی نورانی اسلام برای جهانیان از طریق نشریات تبلیغی، احتراز از هر امری که شایبه‌ی وابستگی دارد، فرستادن دانشجویان متعهد به کشورهای پیشرفته‌ای که استعمارگر و استثمارگر نیستند (همان، ص. ۴۳۴)، کوشش در بهترکردن روابط با کشورهای اسلامی و برقرارساختن

روابط حسنه با دولت‌هایی که قصد دخالت در امور کشور ما را ندارند(همان، ص. ۴۲۷)، از مهم‌ترین وظایف وزرای خارجه عنوان شده‌اند. این نوع اعلام نیاز و بیان توصیه‌های این‌چینی به کنش ترغیبی اشاره دارد.

دومین مصداق از مساله‌های نظام، اشاره به مشکلات جهان اسلام از قبیل: دست‌نشاندهی حاکمان این کشورها از سوی قدرت‌های زورگو، مصرفی بارآمدن اکثر این دولت‌ها تبدیل‌شدن به بازاری برای شرق و غرب(همان، صص. ۴۱۷ - ۴۱۴)، ایجاد اختناق و ستمگری از سوی حاکمان این کشورها از طریق سلب آزادی، استقلال و رفاه ملت‌های‌شان است که از چالش‌های بارز جهان اسلام محسوب می‌شوند. تاکید، بیان دلیل، اعلان و روشنگری موارد یادشده از مصداق‌های کنش اظهاری است. امام خمینی برای برون‌رفت از این معضلات بزرگ به: الگوگیری از حکومت جمهوری اسلامی و ملت مجاهد ایران(همان، صص. ۴۱۲ و ۴۴۸)، به‌جای خود نشانیدن حکومت‌های جائز در صورت تن‌دادن به خواست ملت‌ها و مقابله‌ی سریع با نفوذ به‌محض احساس اولین قدم‌های آن از سوی ابرقدرت‌های چپاول‌گر بین‌المللی، توصیه کرده‌اند(همان، ص. ۴۲۸). بیش‌تر سفارش‌های موجود در وصیت‌نامه‌ی امام به‌شکل مستقیم و از نوع کنش ترغیب و تشویق است.

در بخش سوّم مسائل سیاسی نظام اسلامی، برای مسلمانان نسبت به آینده‌ی جهان اسلام، وظایفی برشمرده‌اند. پیروی از ائمه‌ی اطهار و فرهنگ سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و نظامی ایشان به‌عنوان بزرگ‌ترین راهنمایان بشریت(همان، صص. ۴۴۶ - ۴۴۴)؛ گوش‌ندادن به دسیسه‌ها و وسواس خناسان معاند با حق و مذهب؛ عدم انحراف - حتی ذره‌ای - از فقه سنتی، که بیان‌گر مکتب رسالت و امامت می‌باشد(همان، صص. ۴۰۰ - ۳۹۹)، نمونه‌هایی از این وظایف هستند. این کلام ایشان را می‌توان ادامه‌ی توصیه‌های پیشین به مسلمانان نسبت به بزرگ‌ترین چالش جهان اسلام، یعنی عقب‌ماندگی آنان بعد از مساله‌ی تفرقه دانست که نشان‌دهنده‌ی کنش ترغیبی در کلام امام است.

در مجموع، این فراز وصیت‌نامه شامل ۲۰ کنش است که بیش‌ترین و کم‌ترین تعداد آن‌ها به‌ترتیب مربوط به کنش ترغیبی (۱۵ مورد) و عاطفی (یک مورد) می‌باشد. کنش اظهاری با چهار نمونه در این فراز دیده شده است. از کنش‌های تعهدی و اعلامی مواردی مشاهده نشد.

۴,۶. اقشار و گروه‌های اجتماعی

روحانیون و طلب علم دینی، دانشجویان، نویسندگان، هنرمندان و تاریخ‌نویسان از جمله‌ی گروه‌های اجتماعی‌ای هستند که در این فراز مورد دقت و بررسی قرار گرفته‌اند. امام خمینی در وصیت‌نامه خطاب به هریک از این اقشار وظایفی را بر شمرده‌اند. کنارنکشیدن و بی‌تفاوت‌نبودن نسبت به مسایل جامعه، به‌خصوص انتخابات ریاست جمهوری و نمایندگان مجلس؛ مشورت‌دادن به مردم در انتخابات مختلف جهت تشخیص اصلح؛ قیام در برابر انحراف‌ها به‌منظور مصون‌ماندن استقلال و آزادی کشور و ملت؛ عدم وابستگی به کشورهای استثمارگر؛ تعهد به اسلام و جمهوری اسلامی؛ داشتن تقوا(همان، صص. ۴۱۹ - ۴۲۵)؛ بیرون‌آوردن مردم از خطاها؛ کمک به سایر اقشار جامعه در کوتاه‌کردن دست شیاطین توطئه‌گر از کشور؛ و اجتناب از حرکت در خلاف مسیر جمهوری اسلامی، مثل بدبینی و بدگویی از مجلس، دولت و سایر خدمت‌گذاران، نمونه‌هایی از این توصیه‌هاست. امام خمینی با این دعوت، به ایجاد روحیه‌ی اجتماعی از طریق تشویق آنان جهت قراردادن در متن جامعه پرداخته‌اند(همان، صص. ۴۱۲ و ۴۴۱) که حاکی از کنش‌ترغیبی است. از مجموع نه مورد از انواع کنش‌های کلامی، کنش‌های ترغیبی با شش مورد، بیش‌ترین تعداد؛ و اظهاری، عاطفی و تعهدی به‌طور یک‌سان، هرکدام یک مورد از کم‌ترین کنش‌گفتاری به‌کاررفته در این فراز بوده‌اند. کنش‌اعلامی در این بخش جایگاهی نداشته است.

۴,۷. تعلیم و تربیت اسلامی

امام خمینی بهترین راه‌حل تعلیم و تربیت اسلامی را جهت حفظ دانشگاه‌ها از انحراف غرب و شرق‌زدگی، ناامیدکردن قدرت‌های بزرگ و قطع دست آنان از امور کشور دانسته‌اند. ایشان بر مبارزه با تهاجم فرهنگی و اتکا بر توانایی‌های خودی تأکید کرده‌اند و با تبیین اهمیت مراکز تعلیم و تربیت از کودکان تا دانشگاه‌ها و نقش آن‌ها در به‌دست‌گرفتن مقدرات کشور، چگونگی اداره و یا انحراف آن‌ها را خاطر نشان ساخته و به نصیحت و ارشاد مخالفین و فریب‌خوردگان برای این امر مهم پرداخته‌اند(همان، صص. ۴۱۷، ۴۱۹ و ۴۲۹). ایشان در این فراز الزام‌هایی را در قالب تلاش و کوشش برای جوانان در مرحله‌ی اول، پدران و مادران و دوستان در گام‌ها بعدی، و در نهایت دولت‌مردان و روشن‌فکران در مرحله‌ی پایانی مدنظر داشته‌اند. اظهار توصیف و توضیح به‌همراه ارائه‌ی دلیل برای مراحل رشد تعلیم و تربیت اسلامی، گویای کنش‌اظهاری در بیان امام خمینی

در این فراز است.

ایشان در همین زمینه به منظور نجات حقایق قرآنی از مقبره‌ها و رهاکردن بشر از تمام اغلال و بردگی‌های طاغوتیان، به راه‌حل روی آوردن به عرصه‌های علوم فقهی، اصولی، معنوی و اسلامی (مانند علم اخلاق، تهذیب نفس و سیر و سلوک الهی) توجه داده‌اند و بایسته‌هایی را نیز یادآور شده‌اند. این رویکرد به‌خاطر محفوظماندن حوزه‌های فقهی و اصولی از انحراف است و بر افزایش دقت در بحث و نظر و ایجاد ابتکار در قالب تحقیق تاکید می‌کند (همان، ص. ۴۲۶). دعوت همیشگی امام خمینی به ثبات اصول تعلیم و تربیت اسلامی، گویای کنش ترغیبی در بیان مستقیم ایشان به جامعه‌ی هدف می‌باشد. این بخش با ۱۵ کنش، که ۱۰ مورد آن به کنش اظهاری و ۵ مورد به کنش ترغیبی اختصاص داشت، به کار خود پایان داده است.

۴.۸. تعلیم و تربیت استعماری

تعلیم و تربیت استعماری، طبق وصیت‌نامه‌ی امام خمینی دارای راهبرد، هدف و روش‌هایی است که ملت‌ها باید جهت مقابله با صاحبان این سبک تعلیم و تربیت، آگاهی‌های لازم را به‌دست آورند. در این فراز، غرب‌زده و شرق‌زده نمودن کشورها به چهار مقوله مهم معنا شده است:

- هیچ‌انگاشتن فرهنگ و قدرت کشورها از سوی خود آن‌ها؛

- نژاد برتر و فرهنگ والاتر انگاشته‌شدن این دو قطب؛

- معرفی‌شدن این دو قطب به‌عنوان قبله‌گاه عالم (همان، ص. ۴۱۵)؛

- معرفی‌شدن وابستگی به یکی از این دو قطب، به‌عنوان فرایض غیرقابل اجتناب.

بیگانه‌نمودن کشورهای استعمارزده از خود و پوچی و تهی‌مغزی مصنوعی، نتایج بدی هم‌چون عدم اتکال به فکر و دانش خود و تقلید کورکورانه از شرق و غرب را به‌بار آورده است. امام خمینی مهم‌ترین علت این بیگانگی را دو عامل مذاحی و ثناگویی نویسندگان و گویندگان غرب‌زده و شرق‌زده از آداب مرسوم اجنبی، و هم‌چنین انتقاد و به‌سخره‌گرفتن فرهنگ و صنعت و ابتکار خودی می‌دانند (همان). درحقیقت، کشاندن ملت‌ها به‌سوی غرب یا شرق و بی‌تفاوتی دولت‌ها نسبت به مردم خود، از هدف‌های شوم تعلیم و تربیت استعماری است. این‌گونه روشن‌گری، اثبات، اعتراض و معرفی هدف‌های استعماری، نشان‌دهنده‌ی کنش اظهاری کلام امام در وصیت‌نامه است.

دو راهبرد اساسی این نوع تعلیم و تربیت از دیدگاه امام خمینی، منزوی کردن روحانیون

و مدارس علوم دینی از طریق سرکوب، خشونت و هتّاک، و هم‌چنین جداسازی قشر تحصیل‌کرده‌ی به‌اصطلاح روشن‌فکر از جامعه و به‌دست‌گرفتن مراکز تعلیم و تربیت مخصوصاً دانشگاه‌ها به‌منظور انتخاب دولت‌مردان از میان دانشگاهیان از طریق به‌انحراف‌کشاندن جوانان دانشگاهی است (همان، صص. ۴۱۳، ۴۱۴ و ۴۱۸). بیان این نوع هشدار و اخطار در متن وصیت‌نامه، گویای عمق خبثتی است که دشمنان برای کشورهای استعمارشده در نظر دارند و نشان از کنش ترغیبی برای اعلام هوشیاری در قبال نقشه‌ی شوم دشمنان اسلام است.

سوءاستفاده از قرآن و حدیث از طریق طبع قرآن با خطّ زیبا و فرستادن آن به اطراف و تشویق مردم به‌سوی ابرقدرت‌ها، یکی از روش‌های تعلیم و تربیت استعماری است. نمونه‌ی بارز این کار طبع قرآن توسط محمّدرضا پهلوی است که منجر به اغفال مردم گردید. مورد بعدی در این زمینه، طبع قرآن توسط ملک فهد و ترویج وهابیت است (همان، صص. ۳۹۵ و ۳۹۶).

از دیگر روش‌های این‌گونه تعلیم و تربیت، استفاده از معلمان و استادان غرب‌زده، تبلیغات مراکز فساد و فحشا و هم‌چنین ورود مستقیم قدرت‌های بزرگ استعماری به امر آموزش است که با استفاده از تبلیغات دامنه‌دار چندمنظوره، به‌دنبال مایوس‌کردن ملت فداکار ایران از اسلام برآمده‌اند. تبلیغات موزیانه و شیطنت‌آمیز غرب که وانمود به طرفداری از قداست اسلام می‌کنند، مصداق‌های دیگری از ورود مستقیم استعمار در این حوزه می‌باشد. القای ناتوانی احکام وضع‌شده اسلام در ۱۴۰۰ سال پیش برای اداره‌ی امروز کشور، ارتجاعی‌بودن اسلام و معرفی آن به‌عنوان مخالف هر نوع نوآوری را باید در این راستا تحلیل کرد (همان، صص. ۴۰۴ و ۴۰۵).

مهم‌ترین نتیجه‌ی فاجعه‌بار این ترفندهای استعماری، تاثیرپذیری برخی از روحانیون و متدینان مبنی بر باور به گناه‌بودن و فسق‌دانستن دخالت در حکومت و سیاست است (همان، صص. ۴۰۵، ۴۱۳ و ۴۱۴). این نوع بیان که اغلب با ارائه‌ی دلیل، شرح و توضیح همراه بوده است (همان، صص. ۴۴۵ و ۴۴۶)، نشان از کنش گفتاری اظهاری مستقیم در کلام امام خمینی دارد.

در مجموع این بخش با ۳۰ کنش گفتاری همراه بوده است که بیش‌ترین آن از نوع اظهاری (۲۳ مورد) و کم‌ترین تعداد کنش عاطفی (با یک مورد) بوده‌اند. کنش ترغیبی نیز با ۶ مورد در این قسمت یافت شده است.

۴,۹. سیاست‌های اقتصادی نظام اسلامی

از منظر امام خمینی سه اصل: بسط عدالت اجتماعی، کوتاه کردن دست غارت‌گران و پیشروی به سوی خودکفایی و استقلال، مهمّ سیاست‌های اقتصادی نظام اسلامی هستند. طبق اصل اوّل، وظایفی برای مسئولان، ثروت‌مندان و مردم در نظر گرفته شده است؛ خضوع در مقابل احکام خداوند متعال، عدم تاثیرپذیری از تبلیغات بی‌محتوای دو قطب سرمایه‌داری و کمونیسم، احترام به مالکیت و سرمایه‌های مشروع با حدود اسلامی، اطمینان دادن به مردم جهت به‌کارگیری سرمایه‌ها و فعالیت‌های سازنده و رساندن دولت و کشور به خودکفایی در صنایع سنگین و سبک، از مهم‌ترین وظایف مسئولان عنوان شده است. ایشان با عنوان این پنج وظیفه‌ی اقتصادی به دنبال ایجاد زمینه‌های مناسب از راه تشویق و ترغیب آنان به پیشرفت روزافزون نظام اسلامی بوده‌اند که حاکی از کنش گفتاری مستقیم ترغیبی همراه با اعلام نیاز فوری برای جامعه‌ی اسلامی است. هم‌چنین معرفی اصول سیاست‌های اقتصادی نظام اسلامی جزو مهم‌ترین نتایج اقتصادی‌ای است که با بیان اثباتی در متن وصیت‌نامه‌ی به‌چشم می‌خورد؛ این بیان نیز گویای کنش کلامی اظهاری است.

دو وظیفه‌ی مهمّ به‌کارانداختن ثروت‌های عادلانه و انجام فعالیت‌های سازنده در مزارع، روستاها و کارخانه‌ها از سوی ثروت‌مندان، اساسی‌ترین ماموریتی است که در وصیت‌نامه برای این طیف تبیین شده است (همان، صص. ۴۴۳ و ۴۴۵). این بیان تشویقی گویای کنش کلامی ترغیبی است. هم‌چنین در زمینه‌ی بسط عدالت اجتماعی می‌توان به کوشش جهت رفاه طبقات محروم و پشتیبانی از دولت و مجلس در راه خدمت به محرومین و مظلومین اشاره کرد؛ تهیه‌ی مسکن برای زاغه‌نشینان به‌صورت داوطلبانه از جمله‌ی وظایف مردمی طبق اصل سیاست‌های اقتصادی نظام اسلامی در وصیت‌نامه است. درواقع دعوت از یکایک ملت جهت نیل به خیر دنیا و آخرت، نمونه‌ای از کنش ترغیبی است.

امام خمینی برای بسط عدالت اجتماعی برای خدمت به اسلام، محرومان و مستضعفان و دفع و رفع بسیاری از مشکلات؛ الزام‌هایی از قبیل: انتخاب رییس جمهور و نمایندگان مجلس از قشر محروم جامعه برای رهبری یا شورای رهبری، ریاست جمهوری و وکالت مجلس را برشمرده‌اند تا تلخی درد و رنج محرومیت پابرهنگان و گرسنگان از سوی ایشان درک شود (همان، صص. ۴۱۲، ۴۲۲ و ۴۲۳). این رویه‌ی هشدارگونه از سوی امام خمینی،

حاکمی از کنش ترغیبی مستقیم است.

دومین اصل سیاست اقتصادی نظام اسلامی، کوتاه کردن دست غارت‌گران است(همان، صص. ۴۳۰ و ۴۴۵). طبق این اصل، همه‌ی مستضعفان و کشورهای اسلامی و مسلمانان از هیاهوی تبلیغاتی ابرقدرت‌ها و عمال سرسپرده‌ی آنان نهراسند و به پا خیزند تا فضای عادلانه برای ورود همه‌ی طبقه‌های جامعه فراهم گردد. نتیجه‌ی شیرین اجرای این فراز از وصیت‌نامه، جلوگیری از نفوذ وابستگان به دو قطب غرب و شرق خواهد بود. البته فراموشی هدف و ایجاد تفرقه از مهم‌ترین چالش‌های پیش روی این اصل است. براین مبنا اظهار، تاکید و بیان دلیل از شرح واقع، گویای کنش اظهاری است. این فراز وصیت‌نامه دربردارنده‌ی چهار مورد کنش اظهاری است.

پیشروی به‌سوی خودکفایی و استقلال به‌عنوان سومین اصل سیاست‌های اقتصادی نظام اسلامی در وصیت‌نامه‌ی امام خمینی مطرح گردیده است. طبق این اصل، شرط‌هایی مانند: اتکال به خدای متعال، اتکای به نفس، قطع وابستگی به دیگران و تحمل سختی‌ها برای رسیدن به زندگی شرافت‌مندانه قید شده است تا همه‌ی دولت‌ها و دست‌اندرکاران قدردان متخصصین‌شان باشند و با کمک‌های مالی و معنوی خود هم‌چون: عدم استفاده از کالاهای مصرفی و خانه‌برانداز و کنارآمدن با دارایی‌های فعلی خود ایشان را به کار تشویق کرده و به وظایف‌شان به بهترین وجه ممکن عمل نمایند(همان، صص. ۳۹۹ و ۴۱۷).

در همین راستا، جوانان باید به دو امر مهم حفظ استقلال، آزادی و ارزش‌های انسانی پایبند باشند و از تجملات و بی‌بندوباری‌ها و مراکز فحشا دوری کنند. برخی از مصداق‌های مخرب رو آوردن به مراکز فساد، تباهی جوانان، اغفال آنان از سرنوشت کشور، کشیده‌شدن به‌سوی مصرف‌گرایی و وابستگی است که نتیجه‌ی آن عقب‌ماندگی ملت‌ها خواهد بود(همان، صص. ۴۳۴ و ۴۳۵). این روند روحیه‌دادن، اعلام نیاز، تشویق و توصیه از سوی امام خمینی برای مسئولان و جوانان کشور، حاکمی از ۱۰ مورد کنش ترغیبی است.

امام خمینی با اشاره به وسوسه‌های شیطان‌ی سیاست‌بازان وابسته به شرق و غرب در راستای کشاندن مسلمانان به‌سوی چپاول‌گران بین‌المللی، آن را از مهم‌ترین چالش‌های سومین اصل سیاست‌های اقتصادی نظام اسلامی برشمرده‌اند(همان، صص. ۴۱۴ - ۴۱۶). ایشان عدم اتکا به فکر و دانش خود و تقلید کورکورانه از شرق و غرب را به‌عنوان دو پیامد مهم تهی‌مغزی برخی از نویسندگان و گویندگان غرب‌زده و شرق‌زده‌ی به‌دور از فرهنگ اسلام شمرده و آن را از دیگر چالش‌های پیش روی پیشروی به‌سوی خودکفایی

۳

تحلیل کنش‌های کلامی وصیت‌نامه‌ی امام خمینی...

و استقلال معرفی کرده‌اند. از نمونه‌های بارز این چالش، افتخاردانستن رفتن به انگلستان و امریکا، کهنه‌پرستی و عقب‌مانده‌دانستن رفتن به حج و دیگر اماکن متبرکه، بی‌اعتنایی به مذهب و معنویات، افتخار کردن به فرهنگ فرنگی مآبی و ننگ‌دانستن آداب و رسوم خودی است. این موارد در متن وصیت‌نامه‌ی امام خمینی حاکی از کنش اظهاری گفتمان ایشان است که در مجموع ۸ مورد کنش اظهاری را به خود اختصاص داده است.

اصلاح شیوه‌ی زندگی کارگزاران جمهوری اسلامی و هم‌چنین پاک‌سازی ساختار اداری و وزارتخانه‌ها از جمله‌ی الزام‌هایی است که در قالب کنش اعلامی، در ۷ مورد بیان شده است. از مصداق‌های مهم این روند، اصلاح و بهبود روابط با کشورهای اسلامی، پاک‌سازی وزارتخانه‌ها و سفارتخانه‌ها از طاغوت‌زدگی، حفظ استقلال و منافع کشور در سیاست خارجی، برقراری روابط حسنه با دولت‌های غیرمداخله‌جو در امور کشور و احتراز از هر امری است که شائبه‌ی وابستگی را به‌همراه دارد (همان، صص. ۴۲۶ - ۴۲۷). فراز سیاست‌های اقتصادی نظام اسلامی در وصیت‌نامه‌ی سیاسی - الهی امام خمینی با ۴۶ کنش کلامی، بزرگ‌ترین گفتمان در وصیت‌نامه به حساب می‌آید.

۴،۱۰. نظام اسلامی

در جامعه‌ی اسلامی، مردم نسبت به نظام و مسئولان دارای وظایفی هستند. مردم باید قردان نظام اسلامی باشند و در حفظ و پاسداری از آن متعهد گردند؛ از مشکلات سر راه نظام نهراسند و در رفع آن کوشا باشند؛ همواره مجلس و دولت را از خود بدانند. از سوی دیگر نظام اسلامی و مسئولان در قبال مردم باید قردان آنان باشند و در خدمت‌گذاری به محرومان و ستم‌دیدگان فروگذاری نکنند؛ خود را از مردم و مردم را از خود بدانند؛ همیشه نسبت به حکومت طاغوتی اعلام بیزاری نموده و آن را محکوم نمایند (همان، صص. ۴۴۷ - ۴۴۸). این‌گونه تعهد و پذیرش مسئولیت از سوی مردم و نظام، طبق گفتمان امام خمینی، حاکی از کنش تعهدی است. در مجموع تا این قسمت از فراز مرتبط با پذیرش مسئولیت، ۹ مورد کنش تعهدی دیده می‌شود.

دستیابی به مکتب الوهیت و توحید به‌معنای وسیع و با تمامی ابعاد رفیع آن، مهم‌ترین هدف نظام اسلامی است که دربردارنده‌ی والاترین و ارزشمندترین مقصد در مسیر راهیابی به کمال مطلق، جلال و جمال بی‌نهایت و عامل برتری خاکیان بر ملکوتیان است (همان، صص. ۴۰۲، ۴۰۴ و ۴۴۹). این موارد، اشاره به اهمیت نظام اسلامی دارد و بیان‌گر کنش اظهاری است. این فراز با بیان هدف و اهمیت نظام اسلامی، ۴ کنش اظهاری را

شامل می‌شود.

حفظ انگیزه‌ی الهی سفارش شده‌ی خداوند در قرآن کریم و تبعیت از سیره و طریق انبیای عظام، ائمه‌ی مسلمین و بزرگان دین، حاکی از دو مورد کنش اعلامی است که با چنین بیان قاطعی، فصل الخطاب و اتمام حجت برای خوانندگان محسوب می‌شود (همان، ص. ۴۰۶). از سوی دیگر با اشاره به موانع پیش روی نظام اسلامی در قالب فراموشی هدف و ایجاد اختلاف و تفرقه، به اخطار مهمی گوشزد می‌کنند که همیشه چراغ راهی برای هدایت همه‌ی مسلمانان و آزادی خواهان است. این روند هشدار گویای دو مورد کنش ترغیبی است.

این فراز وصیت‌نامه شامل ۱۷ مورد کنش کلامی است که بیش‌ترین آن مربوط به کنش تعهدی (با ۹ مورد) می‌باشد. از کنش عاطفی هیچ موردی دیده نشد. کنش‌های اعلامی و ترغیبی هر کدام دو مورد در این قسمت به کار گرفته شده‌اند.

۴،۱۱. قوای مسلح

قوای مسلح، بازوان قدرتمند جمهوری اسلامی جهت نگهداری از سرحدات، راه‌ها، شهرها و روستاها و نیز نگهبان امنیت و آرامش بخش ملت است و مأموریت خطیری در کشور به عهده دارد (همان، ص. ۴۳۱). اعلام نیاز به قوای مسلح در کلام سخن‌وران هر دولتی، حاکی از گفتمان درخواست و نیاز است که شامل چهار مورد کنش ترغیبی می‌شود. از مهم‌ترین ویژگی‌ها و چالش‌های این قوا، قراردادن در معرض بهره‌برداری قدرت‌های بزرگ و سیاست‌های مخرب است؛ نمونه‌ی بارز این تعرض‌های احتمالی، واقع شدن کودتاها و تغییر حکومت‌ها توسط قوای مسلح با بازی‌های سیاسی و همچنین سلب آزادی و استقلال کشورها با توطئه‌های فرماندهان فریب‌خورده می‌باشد. قراردادن فرماندهان پاک‌دامن در تصدّی امور، بهترین راه مقابله با این ترفند استکباری است (همان). این‌گونه معرفی، توضیح، دلیل و بیان ویژگی‌ها، نشان از کنش اظهاری دارد که در مجموع چهار بار به کار گرفته شده است.

هرچند با تحقق نظام اسلامی، شکست سیاسی و نظامی ارتش متجاوز بعث عراق و درهم‌شکسته شدن شرارت‌ها و توطئه‌های داخلی برای براندازی جمهوری اسلامی از برکت‌های قوای مسلح در وصیت‌نامه معرفی شده‌اند، اما ناگفته پیداست عدم ورود به احزاب و بازی‌های سیاسی، بیداری در برابر حیل‌های بازیگران سیاسی و سیاست‌مداران غرب‌زده و شرق‌زده (مانند بهره‌برداری از قوای مسلح برای براندازی جمهوری اسلامی،

جداکردن قوای مسلح از اسلام و ملت و همچنین کشیدن خطاً بطلان بر زحمت‌های ملت شریف ایران اسلامی) و استقامت در وفاداری به اسلام، از توصیه‌های مهم امام خمینی برای قوای مسلح است. دلیل این که قوای مسلح به بازی‌ها و احزاب سیاسی ورود نکنند، حفظ قدرت نظامی و مصونیت از اختلاف‌های درون‌گروهی است. در این راستا الزام‌هایی نظیر منع فرماندهان از ورود افراد خود در احزاب و نیز مخالفت دولت، مردم و مجلس از ورود قوای مسلح و فرماندهان این امور، همچنین جلوگیری رهبری و شورای رهبری از این امر برای قوای مسلح، در وصیت‌نامه از سوی امام خمینی مورد توجه بوده است (همان، صص. ۴۳۲ - ۴۳۳).

همه‌ی این موارد از جایگاه تاکید، تصدیق و تذکرات بسیار مهم وصیت‌نامه محسوب شده و ۱۴ نمونه کنش اظهاری را به صورت مستقیم به خود اختصاص می‌دهند. از مجموع ۲۲ مورد کنش کلامی در این فراز از وصیت‌نامه، کنش اظهاری با ۱۸ مورد، بیش‌ترین؛ و کنش ترغیبی با چهار نمونه، کم‌ترین بسامد است. از بقیه‌ی موارد هیچ نمونه‌ای یافت نشد.

۴،۱۲. جنگ تحمیلی

استقامت بی‌نظیر ملت ایران از مهم‌ترین خصیصه‌های جنگ تحمیلی است. این ویژگی به‌گونه‌ای است که امام خمینی، ملت ایران را از ملت حجاز در عهد رسول الله ﷺ، کوفه و عراق در عهد امیرالمؤمنین و حسین بن علی علیه‌السلام بهتر دانسته و با اشاره به فداکاری و حماسه‌آفرینی‌های آن‌ها در جبهه‌ها و پشت‌جبهه‌ها، با کمال اشتیاق و نیز بیان رفتار زینب‌گونه‌ی زنان و فعالیت‌های سازنده آنان در صحنه‌های جهاد فرهنگی، اقتصادی و نظامی، جنگ تحمیلی را - با همه‌ی تحریم‌های اقتصادی موجود - دارای برکت‌های بسیار مهمی شمرده‌اند. از مهم‌ترین دستاوردهای دفاع در هشت سال جنگ تحمیلی از دیدگاه امام خمینی می‌توان به رفع بسیاری از نیازمندی‌های ارتش و کارخانه‌ها، حرکت کشور به سوی خودکفایی و نجات از در یوزگی دشمن، راه‌اندازی بسیاری از کارخانه‌ها و وسایل پیشرفته به دست متخصصان ایرانی و ساخته‌شدن بسیاری از قطعه‌های محلّ احتیاج توسط جوانان با قیمت‌های ارزان‌تر اشاره کرد (همان، صص. ۴۰۹ - ۴۱۱).

ابراز علاقه و افتخار امام خمینی به ملت شریف ایران نشان از گفتمان صمیمانه‌ی ایشان با ولی‌نعمتان نظام دارد. از جایگاه زبان‌شناختی، این تمجید و سپاس‌گزاری در جایگاه کنش عاطفی درخور توجه می‌باشد. این فراز شامل ۱۱ مورد کنش عاطفی است.

از مهم‌ترین شواهد به‌تردانستن ملت ایران نسبت به ملت حجاز در عهد رسول‌الله ﷺ و کوفه و عراق در عهد امیرالمؤمنین و حسین بن علی علیهما السلام، عدم اطاعت مسلمانان حجاز عهد نبی از ایشان و بهانه‌جویی در رفتن به جبهه، بدرفتاری اهل عراق و کوفه با امیرالمؤمنین علی و عدم اطاعت از ایشان و کناره‌گیری مسلمانان کوفه و عراق در شهادت سیدالشهداست. این بیان همراه با دلیل، شرح، نتیجه‌گیری و اثبات در وصیت‌نامه‌ی امام، دربردارنده‌ی سه مورد از گفتمان کلامی در قالب کنش اظهاری است.

کمک‌های ارزنده و مشتاقانه‌ی بازماندگان شهدا و آسیب‌دیدگان جنگ و مردم محترم سراسر کشور در پشت‌جبهه‌ها، از جمله‌ی مصداق‌های فداکاری و حماسه‌آفرینی ملت ایران در جبهه‌ها و پشت‌جبهه‌هاست که گویای تاکید، تصدیق و معرفی فداکاری آنان در همه‌ی عرصه‌ها است و حاکی از دو مورد کنش اظهاری در کلام امام خمینی می‌باشد (همان، ص. ۴۱۷ و ۴۴۹). این فراز با ۱۱ مورد کنش عاطفی و پنج مورد کنش اظهاری به کار خود پایان داده است. از دیگر کنش‌ها نمونه‌ای یافت نشد.

نتیجه‌گیری

مقاله‌ی حاضر، نظریه‌ی کنش گفتاری آستین و سرل را جهت تحلیل متن وصیت‌نامه‌ی امام خمینی به کار گرفت و درصدد برآمد تا ضمن شناسایی انواع کنش‌های گفتاری، بسامد آن‌ها را نیز تعیین نماید و از این طریق درک بهتری را نسبت به ساختار معنایی آن فراهم سازد. این تحلیل براساس روش تحقیق توصیفی صورت گرفت و نتایج حاصله نشان داد که از ۲۳۵ مورد کنش کلامی به‌کاررفته در وصیت‌نامه‌ی سیاسی - الهی امام خمینی، بیش‌ترین تعداد کنش به‌کاررفته مربوط به سیاست‌های اقتصادی در نظام اسلامی (با ۴۶ نمونه) و کم‌ترین آن مربوط به فراز رهبری و شورای نگهبان در نظام اسلامی (با بسامد ۶ موردی) است. این دغدغه‌ی امام خمینی درباره‌ی مسائل اقتصادی، هم در زمان حیات و هم در وصیت‌نامه، نشان از توجه بسیار زیاد ایشان به این امر مهم است.

امام خمینی با استفاده از افعال کنش اظهاری، در ابتدا تلاش می‌کند اهمیّت و جایگاه نظام جمهوری اسلامی ایران را برای خوانندگان تصریح نماید و سپس با بهره‌گرفتن از افعالی در قالب کنش ترغیبی از طریق روحیه‌دهی، هشدار، توصیه و توضیح سعی می‌کند خوانندگان وصیت‌نامه را نسبت به ابعاد مختلف ترفندهای استکباری و هدف‌های آنان هوشیار نماید.

نتایج این تحقیق می‌تواند درک بهتری را از وصیت‌نامه‌ی امام خمینی برای محققین فراهم سازد. مطابق نظریه‌ی سرل و آستین نشان داده شد که چه مواردی در قالب کنش غیربیانی قرار می‌گیرند و می‌توانند در نگرش، جهان‌شناسی و رویکرد دینی تکلیف‌محوری مخاطب تاثیرگذار شده و باعث تغییر ملموس در جهان خارج شوند.

منابع

- انصاری، ح. (۱۳۷۸). حدیث بیداری: نگاهی به زندگینامه آرمانی - علمی و سیاسی امام خمینی (از تولد تا رحلت). (ج ۱). تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
- ایشانی، ط. و دلیر، ن. (۱۳۹۵). تحلیل کنش گفتاری خطبه امام حسین علیه السلام در روز عاشورا. در لسان مبین، شماره ۲۵، ۱-۲۳.
- ایشانی، ط. و نعمتی قزوینی، م. (۱۳۹۳). تحلیل خطبه حضرت زینب سلام الله علیها در کوفه براساس نظریه کنش گفتاری سرل. در سفینه، شماره ۴۵، ۲۵-۵۱.
- آقاگل زاده، ف. (۱۳۹۱). توصیف و تبیین ساخت‌های زبانی در تحلیل گفتمان انتقادی. در پژوهش‌های زبان و ادبیات تطبیقی (جستارهای زبانی)، دوره ۳، شماره ۲، ۱-۲۶.
- پهلوان نژاد، م.ر. و رجب زاده، م. (۱۳۸۹). تحلیل متن زیارت‌نامه حضرت امام رضا علیه السلام بر پایه کنش گفتار. در فلسفه و کلام (مطالعات اسلامی)، شماره ۸۵، ۳۷-۵۴.
- حسینی معصوم، س.م. و رادمرد، ع. (۱۳۹۴). تاثیر بافت زمانی - مکانی بر تحلیل کنش گفتار؛ مقایسه‌ی فراوانی انواع کنش‌های گفتار در سوره‌های مکی و مدنی قرآن کریم. در جستارهای زبانی، دوره ۶، شماره ۳، ۶۵-۹۲.
- خمینی، س.ر. (۱۳۷۸). صحیفه امام. (ج ۱، ۱۷ و ۲۱). تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
- رجایی نژاد، م. (بی تا). هوای وصال. تهران: ستاد مرکزی بزرگداشت حضرت امام خمینی (معاونت فرهنگی).
- ساجدی، ا. (۱۳۸۱). نظریه کنش گفتاری جان آستین و فهم زبان قرآن. در قبسات، شماره ۲۵، ۱۲۲-۱۳۰.
- صفوی، ک. (۱۳۸۳). درآمدی بر معنی‌شناسی. تهران: پژوهشگاه فرهنگ و هنر اسلامی.
- طباطبایی لطفی، س.ع.م. و قاسمی، ط. (۱۳۹۳). بررسی و طبقه‌بندی خطبه‌های نهج البلاغه از دیدگاه نظریه کنش گفتاری. در سیاست متعالیه، شماره ۶، ۹-۳۰.
- کاشانی، ج. و عبداللهی، ح. (۱۳۹۳). مطالعه تطبیقی اصول اقتصاد سیاسی امام خمینی و قانون اساسی. در دانش حقوق عمومی، سال ۳، شماره ۱، ۹۱-۱۰۹.

- Allan, K. (2001). *Natural Language Semantics*. Oxford: Blackwell.
- Austin, J.L. (1962). *How to do things with words?*. Cambridge: Harvard University Press.
- Bach, K. & Harnish, R.M. (1979). Linguistic Communication and Speech Acts. In: *Applied Psychology*, Vol.4, NO.4. 397-407. DOI:10.1017/S0142716400004768.
- Bach, K. (2004). Pragmatics and the Philosophy of language. In: *The Handbook of Pragmatics*. Horn L. & Ward G. (Eds.). Oxford: Blackwell. (pp. 463-488).

- Crystal, D. (2003). *A Dictionary of linguistics & phonetics*. Oxford: Black well, fifth edition.
- Fairclough, N. (1995). *Critical Discourse Analysis*. Cambridge University Press.
- Patte, D. (1988). Speech Act theory and Biblical exegesis. In: *Semeia*, No 41, 85-102.
- Sadock, J. (2004). *Speech acts*. In: *The Handbook of Pragmatics*. Horn L. & ward G. (Eds). Oxford: Black Well, (pp. 53-73).
- Searle, J. R. (1975). A taxonomy of illocutionary acts. In: *Language, Mind and Knowledge*, Vol. 7, 344-369.

References

1. Ansari, Hamid (1999). *Awakening Hadith: A Look at the Ideal-Islamic and Political Imam Khomeini Messages (From Birth to Relief)*. Tehran: Imam Khomeini Institute of Publications, Volume 1.
2. Ishani, Taherah; Brave, Naira (1395). *Speech Action Analysis of Imam Hussein (AS) Sermon on Ashura Day*. *Talking Language, New Volume*, Year 8, No. 25, pp. 21-23.
3. Ishani, Tahereh; Nemati Qazvini, Masoumeh (2014). *Analysis of Prophet Zaynab's sermon in Kufa based on Searle's theory of speech action*. *Spacecraft*, Volume 12, Number 45, pp. 51-25.
4. Aghagolzadeh, Ferdows (2012). *Describing and explaining linguistic constructs in critical discourse analysis*. *Comparative Language and Literature Research (Language Queries)*, Volume 3, Number 2, pp. 26-1.
5. Pahlavaninejad, Mohammad Reza; Rajabzadeh, Mehdi (2010). *Analysis of the Imam Reza (AS) Pilgrimage Text Based on Speech Interaction*. *Philosophy and Theology (Islamic Studies)*, 42, no. 2, successive 85, pp. 54-37.
6. Hosseini Masoum, Sayed Mohammad-Radmard, Abdullah (2015). *Influence of temporal-spatial context on speech act analysis; Comparison of frequency of speech acts in Makkah and civil suras of the Holy Quran*. *Linguistic Queries*, Volume 6, Number 3, pp. 92-65.
7. Khomeini, Seyyed Ruhollah (1361). *Divine political will*. Tehran: Imam Khomeini Publishing Institute, Vol. 21.
8. Rajainejad, Mohammad (Bita). *Joiner's weather*. Tehran: Headquarters of Imam Khomeini's Commemoration of Cultural Affairs.
9. Sajedi, Abolfazl (2002). *John Austin Speech Theory and Understanding the Language of the Qur'an*. *Qibesh*, Volume 7, Number 25, pp. 122-130.
10. Safavi, Cyrus (2004). *An Introduction to Semantics*. Tehran: Institute for Islamic Culture and Art, Second Edition.
11. Tabatabai Lotfi, Sayed Abdol Majid; Qasemi, Tahereh (2014). *Investigating and categorizing Nahj al-Balagha sermons from the perspective of spoken action theory*. *Transcendental Politics*, 2(6), 9-30.
12. Kashani, Javad; Abdollahi, Hussein (2014). *A Comparative Study of Imam Khomeini's Principles of Political Economy and the Constitution*. *Knowledge of Public Law*, Vol. 3, No. 1, pp. 91 - 109.
13. Allan, K. (2001). *Natural Language Semantics*. Oxford: Blackwell.
14. Austin, J.L. (1962). *How to do things with words?* Cambridge: Harvarvarde University Press.
15. Bach, K. & Harnish, R. M. (1979). *Linguistic Communication and Speech Acts*. *Applied Psychology*, Vol.4, NO.4, p.397-407. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0142716400004768>
16. Bach, K. (2004). *Pragmatics and the Philosophy of language*. In: *The Handbook of Pragmatics*. Horn L. & Ward G. (Eds.). Oxford: Blackwell. pp. 463-488.

17. Crystal, D. (2003). A Dictionary of linguistics & phonetics. Oxford: Black well, fifth edition.
18. Fairclough, N. (1995). Critical Discourse Analysis. Cambridge University Press 7.
19. Patte, D. (1988). Speech Act theory and Biblical exegesis. Semeia, No 41, P. 85-102.
20. Sadock, J. (2004). Speech acts. In: The Handbook of Pragmatics. Horn L. & Ward G. (Eds). Oxford: Black Well, P. 53-73.
21. Searle, J. R. (1975). A taxonomy of illocutionary acts. Language, Mind and Knowledge, Vol. 7, P. 344-369.

